



EPIDEMIOLOGIJA ZARAZNIH BOLESTI

OSNOVNI POJMOVI O ZARAZNIM BOLESTIMA

ŠTO SU ZARAZNE BOLESTI

Zarazne bolesti su skupina bolesti koje uzrokuju patogeni mikroorganizmi ili njihovi toksini a koje se prenoše od bolesnog na zdravog čovjeka

EPIDEMIJA - Postoji kad od neke zarazne bolesti na nekom području oboli veći broj ljudi

PANDEMIJA - Postoji kad od neke zarazne bolesti oboli tako veliki broj ljudi da se zarazna bolest proširi na velikom području u više zemalja i kontinenata

ENDEMIJA - Postoji kad se neka zarazna bolest stalno (pojedinačno ili epidemijski) održava na istom području .



UVJETI POJAVE I ŠIRENJA ZARAZNIH BOLESTI

UZROČNICI

Prema obliku i karakteristikama načina života, te prema razmnožavanju dijelimo ih u nekoliko skupina :

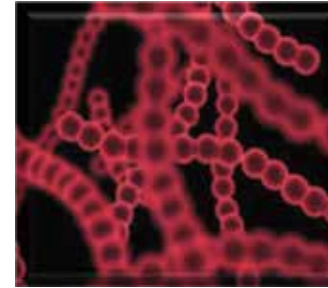
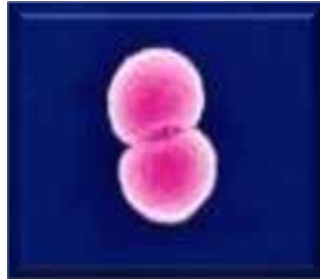
- § Virusi
- § Bakterije
- § Fungi ili gljivice
- § Protozoi
- § Helminti

BAKTERIJE

Prema obliku dijele se na :

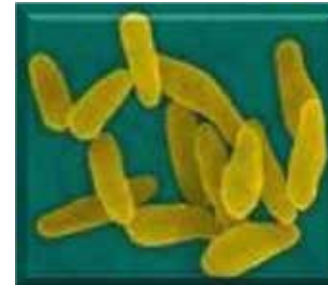
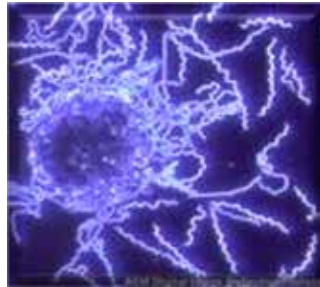
Kuglaste ili koke

streptokoki, stafilokoki, diplokoki



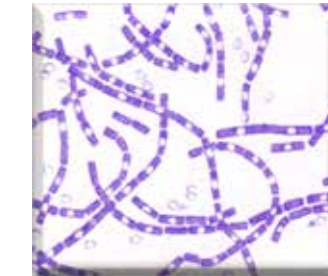
Štapićaste ili bacile

npr. bacil TBC-a, Antraxa



Spiralne ili svrdlaste -Spirohete

npr. uzročnik sifilisa



Vibrioni - oblik zarezca

npr. uzročnik kolere

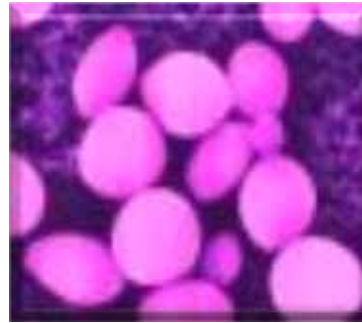
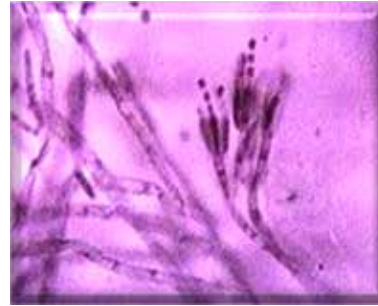
FUNGI ILI GLJIVICE

Niže biljke bez klorofila

§ Dijele se na

a) PLIJESNI

b) KVASNICE



§ Uzrokuju najčešće bolesti kože , nokta, kose i drugih organa.

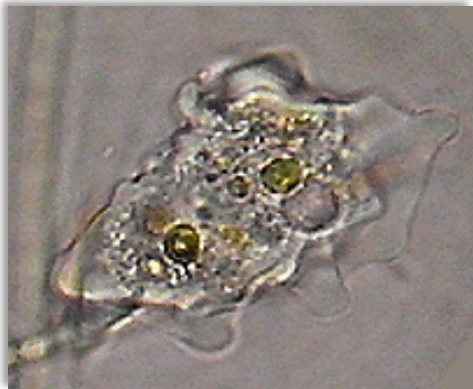


PROTOZOE ILI PRAŽIVOTINJE

Protozoe su jednostanični paraziti

- § Uzrokuju različite bolesti : tropske - malarija, bolest spavanja, kala azar)
- § Za nas najvažnije su protozoe koje izazivaju crijevne bolesti : amebe i lamblije
- § bolest se širi putem onečišćene vode ili hrane - fekooralnim putem - izvor zaraze je čovjek (bolesnik ili kliconoša).

Amoeba hystolitica



Giardia lamblia



HELMINTI ILI CRVI

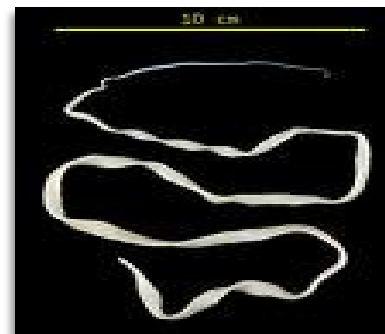
HELMINTI SU ŽIVOTINJE - PARAZITI KOJE PARAZITIRAJU U PROBAVNOM SUSTAVU ČOVJEKA

Dijele se na oble crve

Npr. Glista



plosnate crve
npr. trakavica



Trichinella spirallis



metilji



UVIJETI ŠIRENJA ZARAZNIH BOLESTI

§ Zarazne bolesti nastaju kao posljedica ulaska i razmnožavanja patogenih mikroorganizama i njihovog štetnog djelovanja na organizam čovjeka ili životinje.

Uvjeti potrebni za širenje zaraznih bolesti su :

- 1) **Uzročnik**
- 2) **Izvor zaraze**
- 3) **Putevi prijenosa**
- 4) **Ulazna vrata**
- 5) **Virulencija**
- 6) **Predispozicija**



UVIJETI ŠIRENJA ZARAZNIH BOLESTI



IZVORI ZARAZNIH BOLESTI

Izvor zaraze je uvijek :

- 1) Čovjek ili životinja - oboljeli ili kliconoša
- 2) Iznimno izvor zaraze može biti i neživa priroda (zagađena zemlja-tetanus, plinska gangrena)

IZVORI ZARAZNIH BOLESTI

Zarazne bolesti mogu se širiti :

a) Vodom i hranom



b) zrakom i kapljicama



c) Dodirom ili kontaktom



d) Preko insekata - vektorima



ULAZNA VRATA

Ulazna vrata zarazne bolesti :

su mjesta na kojima patogeni mikroorganizami uđu u organizam čovjeka

To su :

- a) Organi za disanje - nos, usta i dišni putevi
- b) Usta i probavni organi
- c) Koža i vidljive sluznice (zdrave ili povrijeđene)

DISPOZICIJA

Dispozicija organizma je sklonost (sposobnost) čovjeka da oboli

Ta sklonost ovisi o više faktora :

- a) imunitet
- b) dob
- c) spol
- d) ishranjenost
- e) zdravstveno stanje
- f) okolina

PRISUSTVO PATOGENIH MIKROORGANIZAMA

- § Za nastanak zarazne bolesti i njeno širenje bitna su i svojstva samog patogenog mikroorganizma
 - a) **BROJ - KVANTITET** - da bi nastala zarana bolest potrebna je dovoljna količina patogenih mikroorganizama

 - b) **KVALITETA** - da bi nastala zarazna bolest patogenog mikroorganizam mora bit sposoban da izazove bolest mora imati **VIRULENCIJU**

OPĆE KARAKTERISTIKE ZARAZNIH BOLESTI

INKUBACIJA

- § Zarazne bolesti imaju vremenski period od ulaska patogenog mikroorganizma u tijelo čovjeka do pojave prvih simptoma bolesti

OPĆE KARAKTERISTIKE ZARAZNIH BOLESTI

SIMPTOMI ZARAZNIH BOLESTI

§ Zarazne bolesti imaju svoje simptome :

OPĆE - povišena temperatura
subjektivni osjećaj bolesti (bolovi u mišićima)
promjene u kardiovaskularnom sustavu
promjene u krvi i mokraći
povećanje limfnih čvorova ,slezene

SPECIJALNE - posebni simptomi svake zarazne bolesti kao izraz
oboljenja pojedinih organa ili organskih sustava



OPĆE KARAKTERISTIKE ZARAZNIH BOLESTI

§ Zarazne bolesti mogu biti :

a) akutne

b) kronične

§ Nakon preboljenja nekih zaraznih bolesti u organizmu čovjeka stvara se otpornost prema toj bolesti - **IMUNITET**



OPĆE KARAKTERISTIKE ZARAZNIH BOLESTI

Prema zahvaćenim sustavima

- zarazne bolesti probavnog sustava
- zarazne bolesti dišnog sustava
- zarazne bolesti živčanog sustava
- zarazne bolesti kože i vidljivih sluznica
- zarazne bolesti krvi i krvožilnog sustava

OPĆE KARAKTERISTIKE ZARAZNIH BOLESTI

Zarazne bolesti dišnog sustava

Uzročnici su virusi (gripe, koronavirus),
bakterije (pneumokoki, tuberkuloza)

- § **Ulazna vrata** su dišni organi
- § **Put prijenosa** : putem kašlja, kihanja, slina, iscjedak iz nosa
- § **Osnovni simptomi** su : sekrecija iz nosa, bol u grlu kašalj, bol u prsima, otežalo disanje

OPĆE KARAKTERISTIKE ZARAZNIH BOLESTI

Zarazne bolesti probavnog sustava

Najčešći uzročnici su bakterije (Salmonelle, Campylobacter spp.) i virusi (Rota, adenovirusi)

- § **Ulazna vrata** : usta i usna šupljina
- § **Put prijenosa** preko zagađene hrane i vode
- § **Crijevne zarazne bolesti** - „ bolesti prljavih ruku „
- § **Najčešći znakovi bolesti** : mučnina, bolovi u trbuhu, proljev, povraćanje, dehidracija

OPĆE KARAKTERISTIKE ZARAZNIH BOLESTI

Parazitarne bolesti - parazitoze

Uzročnici su paraziti (protozoe i helminti-crvi)

- § **Ulazna vrata** su najčešće usta, koža
- § **Put prijenosa** : feko-oralni te putem konzumiranja kontaminirane hrane i vode
- § **Najznačajniji predstavnici** : *Trichinella spiralis*, trakavica, metilji

MJERE ZA SPRJEČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

OPĆE METODE SPRJEČAVANJA I SUZBIJANJA ZARAZNIH BOLESTI

Propisane Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti
(NN 113/08, 43/09)

- Osiguranje zdravstvene ispravnosti hrane
- Osiguranje zdravstveno ispravne vode za ljudsku potrošnju
- Osiguranje sanit-higijenskih uvjeta u prostorijama, objektima, površinama
- Provođenje mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (DDD mjere)



MJERE ZA SPRJEČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

MJERE KOJE SE PROVODE U SVAKODNEVNOJ PRAKSI U SVRHU SPRJEČAVANJA I SUZBIJANJA ZARAZNIH BOLESTI

- Mjere na razini izvora zaraze
- Mjere na razini uzročnika
- Mjere na razini puta prijenosa
- Mjere na razini ulaznih vrata
- Mjere na razini domaćina



KLICONOŠTVO

ŠTO ILI TKO JE KLICONOŠA :

Zdrava osoba koja je nosilac određenog mikroorganizma i može ga dalje širiti na osjetljive osobe a da pri tome ne pokazuje simptome zarazne bolesti

